

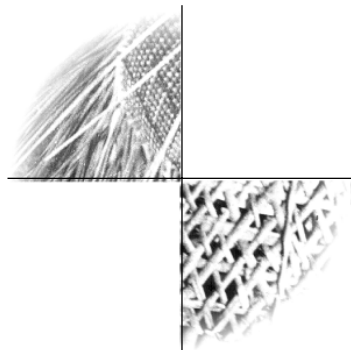
EXPOSICIÓ

El món de la cistelleria: un llenguatge universal

RESIDÈNCIA D'INVESTIGADORS
CSIC-GENERALITAT DE CATALUNYA

Barcelona, 2000

Editat amb motiu de l'exposició «El món de la cistelleria: un llenguatge universal» organitzada pel Museu Etnològic de Barcelona —en el marc de la «Primavera Fotogràfica 2000»—, amb la col·laboració de la Residència d'Investigadors CSIC-Generalitat de Catalunya, i celebrada dels dies 16 al 31 de maig de 2000 a la Sala d'Exposicions de la Delegació del CSIC a Catalunya, carrer de les Egipcíaques 1-3, de Barcelona.

Ajuntament de Barcelona

Institut de

Museu Etnològic

Presentació

CARME FAURIA

Directora del Museu Etnològic de Barcelona

LLUÍS CALVO

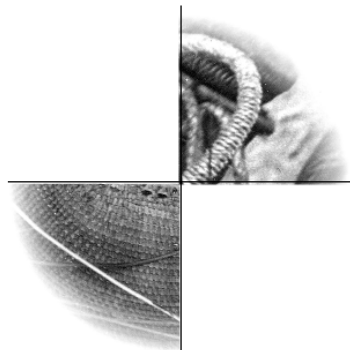
*Director científicocultural de la Residència
d'Investigadors CSIC-Generalitat de Catalunya*

EL MUSEU ETNOLÒGIC de Barcelona (MEB) disposa d'un arxiu fotogràfic important, format majoritàriament per imatges procedents de les pròpies expedicions del Centre i per imatges relacionades amb els objectes de cultura material de les seves col·leccions. Durant més de cinquanta anys s'han triat, inventariat i guardat aquests materials, testimonis de temps i de pobles molt diversos i, com tants altres actius patrimonials, han estat reduïts al seu propi espai dintre el Museu, amb poques ocasions d'apropar-los al públic.

Participar per primera vegada en la Primavera Fotogràfica de l'any 2000 té dos objectius bàsics: el reconeixement de la importància intrínseca d'aquests documents i de la seva vàlua fotogràfica i el

reconeixement del seu propi llenguatge, que recrea de manera immediata altres móns —tipus humans, indumentàries, estris d'ús quotidià, èpoques, climes i geografies...—. Hi reconeixem part de les nostres arrels, i també les d'altres grups que cada vegada més s'incorporen al dia a dia local. La diversitat que representen aquestes imatges es tradueix en la diversitat humana que es troba a la sortida de l'exposició, en els propis veïns i comerços de Ciutat Vella. A la fi —i malgrat els diferents moments temporals, la varietat formal i les distàncies geogràfiques—, hi ha punts de coincidència entre les cultures del món, que poden significar un dels camins per facilitar el coneixement i la convivència quotidiana.

La col·laboració entre el Museu Etnològic de Barcelona i la Residència d'Investigadors CSIC-Generalitat de Catalunya per tal de dur a terme aquesta exposició —del 16 al 30 de maig de 2000— s'emmarca dins de la voluntat d'ambdues institucions de promoure un futur més intel·ligent per a tothom a partir de la trobada i el foment del diàleg entre ciència i cultura.

L'exposició «El món de la cistelleria: un llenguatge universal»

M. DOLORES SORIANO MARÍN

Conservadora del Museu Etnològic de Barcelona

COM A PRESENTACIÓ de l'Arxiu fotogràfic del MEB en aquesta «Primavera 2000» s'ha triat el tema *El món de la cistelleria: un llenguatge universal* perquè la cistelleria és una activitat que es fa arreu del món. És una de les primeres manifestacions culturals de l'ésser humà i com a tal és present en la vida quotidiana d'un gran nombre de societats.

De les moltes imatges que l'Arxiu fotogràfic del MEB té sobre fibres vegetals i cistelleria, s'han seleccionat les més antigues, datades entre 1925 i 1965, totes en blanc i negre, i s'ha dividit l'exposició en quatre parts.

Materials

Les imatges de fibres vegetals presentades corresponen tant a la planta en el seu medi ambient com al material (vegeu LLOPART, 1996: 7-17) una vegada transformat per a la seva utilització posterior.

ATZAVARA (*Agave americana*)

Planta herbàcia originària de Mèxic que s'ha adaptat al clima mediterrani, especialment vora el litoral. La fibra que se n'extreu, la pita, es confon moltes vegades amb el sisal. Serveix per fer cordes i cordills.

BAMBÚ

Nombrosos gèneres de gramínies de grans dimensions d'hàbitat tropical i subtropical. Són plantes herbàcies de tiges lignificades, que creixen amb gran rapidesa i formen densos poblaments. El bambú s'utilitza com a material de construcció, i de les tires d'escorça o de la tija se'n fan cistells. També s'aprofiten els septes dels entrenusos per fer recipients.

CANYA (*Arundo donax*)

Planta herbàcia (que pren, però, quan creix, una consistència lignificada) que creix a la vora de les aigües corrents i de les sèquies, on forma densos canyars. Els cistellers les empren esberlades, soles o barrejades amb vímet, per fer tot tipus de cistells. També s'utilitzen per fer mànecs d'escombres, varetes de ventalls, instruments musicals, etc.

Canyes a la casa del Sr. Poble

Caldes de Montbui, Vallès Occidental, Catalunya
Data: 14 de juny de 1956
Enquesta sobre cistelleria feta pel MEB i la Universitat de Barcelona
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 918

NIPA (*Nipa fruticans*)

Planta d'origen asiàtic, que es conrea també en zones de l'Àfrica. La inflorescència es tracta i se n'extreu un suc ensucrat del qual es fa una beguda alcohòlica. La fulla és la part que s'utilitza en cistelleria.

Noi cosint nipa

Bibeiny, Guinea Equatorial
Data: 1957
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 1450

PALMA (*Phoenix dactylifera* i altres espècies de la família arecàcies)

Les palmeres són plantes herbàcies monocotiledònies sense creixement secundari. Les fulles de les palmeres són els materials vegetals més emprats en ciste-

lleria a les regions tropicals i subtropicals d'arreu del món: se'n fan estores, parets de cases, teulades de cabanes, etc. La fulla de la palmera datilera (*Phoenix dactylifera*) de la regió mediterrània s'empra en cistelleria per fer cabassos, ventalls, escombres i palmes i palmons per al Diumenge de Rams.

☞ PALMERA DE PANAMÀ (*Carludovica palmata*, família de les ciclantàcies)

Planta acaule, monoica, en forma de petita palmera, de fulles flabel·lades i dividides en quatre lòbuls principals i d'inflorescència en espàdix. És indígena de l'Amèrica tropical. Les fulles serveixen per fer barrets i cistells.

☞ ESPART (*Stipa tenacissima*)

Planta herbàcia que es fa en terrenys esteparis secs de la Península Ibèrica i del nord d'Àfrica. S'utilitza per fer tot tipus d'objectes: cistells, sàrries, cabassos, catifes, safates, raspalls, espartenyas, boços, seients de cadira, etc.

Cistelleres al mercat

Nador, el Marroc
Data: 1957
Autor: Eudald Serra i Güell
Núm. registre MEB: 2654

☞ MARGALLÓ (*Chamaerops humilis*)

És una palmera autòctona d'Europa. Habita màquies i matolls litorals de les illes Balears i de la costa mediterrània. Les fulles s'aprofiten per fer cistells, senalles, escombres, ventalls, gorres de cop i barrets.

Venedores de joies

Nador, el Marroc
Data: 1957
Autor: Eudald Serra i Güell
Núm. reg. MEB: 2655

☞ MELANGO (*Oncocalamus mannii*)

Tipus de palmera enfiladissa que els blancs anomenaren *melango*, variant de la paraula pamue *milong*, plural d'*elong*, nom propi d'una d'aquestes palmeres. Planta semblant al rotang, de tiges flexibles amb punxes i fulles llargues amb raquis plens de fulcres amb els quals s'enganxen als arbres. Al poble fang s'empra per fer cistells.

Fent la vora cargolada d'un cistell nkué

Ebengon, Sud Camarones
Poble fang, subgrup mobum, clan esseng
Data: 1954
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 601

☞ ROTANG (*Calamus sp.*, *Daemonorops sp.*, *Korthalsia sp.*, *Plectocomia sp.*, etc.)

Grup de lianes de la família de les palmeres, pròpies d'Àsia meridional i sud-oriental. Es fan servir per fer cistelles, cordatges, paranys de pesca, barrets, mobles, objectes decoratius, etc.

☞ SALZES (*Salix sp.*)

Arbres i arbusts caducifolis, de fulles estretes i vims més o menys fins, propis dels boscos de ribera de les regions temperades d'Euràsia i d'Amèrica del Nord. S'anomenen *vímets* les espècies més aprofitades com són la vimetera comuna (*Salix fragilis ssp. neotricha*), el sàlic o vimetera roja (*Salix purpurea*) i la vimetera blanca (*Salix viminalis*). Les dues primeres creixen espontàniament a moltes riberes dels Països Catalans o es cultiven a la vora de sèquies o llocs amb aigua. La tercera, pròpia dels boscos de ribera medioeuropeus, solament es troba cultivada. Els vímets pateixen una transformació per aconseguir brins de mides diferents, l'anomenat amarament.

Feixos de vímets segons la mida

Conca, Espanya
Data: juliol de 1960. Expedició Museu d'Indústries i Arts Populars, 1960
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 3628

Eixugador de vímet pelat

Conca, Espanya
Data: juliol de 1960. Expedició Museu d'Indústries i Arts Populars, 1960
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 3639

Pelant vímets

Conca, Espanya
Data: juliol de 1969. Expedició Museu d'Indústries i Arts Populars, 1960
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 3642

☞ PALLA DE BLAT (*Triticum sp.*)

Gramínia conreada a l'hemisferi nord des del neolític. El gra era la base de l'alimentació europea i asiàtica abans del descobriment d'Amèrica. La palla que queda quan es fa la batuda del gra s'empra en cistelleria per fer cistells, estores i sabates.

■ Tècniques de cistelleria

Segons els procediments de classificació per nivell tecnològic, existeixen bàsicament dues classes de tècniques tèxtils:

1. Les tècniques primàries.
2. Les tècniques complexes.

Les tècniques emprades normalment per a la cistelleria es poden incloure entre les tècniques primàries, en les quals la realització de superfícies tèxtils es fa pel recorregut de dos o més fils, o dos o més sistemes de fils, dels quals un acostuma a ésser l'element actiu i l'altre l'element passiu, o ambdós són actius alternativament (vegeu KUONI, 1981: 275-285).

La cistelleria tradicional es fa sense cap mena de suport ni bastidor, tret d'alguns casos molts concrets. El teixit es fa a mà amb l'ajut esporàdic d'un instrument senzill; una excepció són les agulles emprades per cosir les llates d'espart. A les imatges, es poden trobar exemples de les següents tècniques de cistelleria:

☞ CISTELLERIA EN ESPIRAL

Aquest tipus de teixit es considera el més arcaic entre totes les tècniques tèxtils i es troba arreu del món.

La tècnica en espiral consisteix a portar un feix de brins en forma de xurro des d'un punt central, la base de la peça, al voltant de si mateixa en forma d'espiral, fixant-la a la volta següent mitjançant un cosit continuat. Està constituïda per dos elements:

1. Una armadura, element passiu que forma l'espiral: feix o ramal de brins de palla, espart, etc.
2. Un cosit, element actiu que fixa la forma seguida per l'espiral: tira vegetal plana i prima (escorça de bambú, espart, margalló, etc.).

El cosit es fa a mà, passant els brins pel mig o entremig dels ramals de l'espiral.

Hi ha moltes variants del cosit en espiral, però en aquesta exposició veurem l'anomenada espiral vertical simple:

Nsué Ntugu fent una cistella nkué en espiral

Ebengon, Sud Camerun
Poble fang mobum, clan esseng
Data: febrer de 1956
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 742

☞ CISTELLERIA CORDADA

Consisteix a donar una seqüència de torçades a dos o més brins de manera que cada moviment de torçal (mitja volta) agafi un element del sistema perpendicular passiu.

S'utilitza per fer estores, tanques per a animals, cistells i arts de pesca. També s'empra per fer el remolí, un reforç del cul de les cistelles que impedeix que es trenquin.

Àvia i mare posant el nen a prendre el sol, assegudes sobre estores de palla

Bhatgaon, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4311

☞ CISTELLERIA TEIXIDA

La tècnica de la cistelleria teixida consisteix en dos sistemes de vergues, brins o tires vegetals planes que s'entrecreuen perpendicularment de tal manera que un d'ells forma els muntants (l'element passiu, l'ordit) i l'altre, la trama (l'element actiu). Així, tenim:

– *Teixit en encanyissat*

Tires de vímet, bambú, palla, etc.

Dona amb cistell al cap camí del mercat

Nebaj, Guatemala
Poble: maia
Data: 1965
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 12283

– *Teixit perpendicular simple o pla*

Entrecreuats en relació 1:1.

Tires de vímet, bambú, etc.

– *Teixit d'entrelligament o en diagonal, ja que l'entrelligat forma efectes en diagonal pel desplaçament de la cadència en el recorregut de la trama. Tires de vímet, bambú, espart, etc.*

Relació 1:2, 1:3, 2:3

– *Simple*

Dones camí del mercat

Santa, Mayda Pradesh, l'Índia
Poble saora
Data: 1960. Expedició MEB Índia i Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 13161

– *Reixeta*

Camperol portant cistells tipus balança amb queviures i nens

Katmandú, Nepal
Data: 1960
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4279

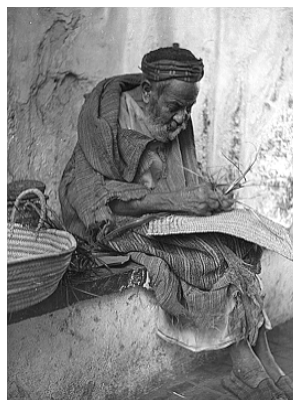
La cistelleria teixida és la que fa servir més eines, a més de fer servir, sovint, instal·lacions com per exemple les basses d'aigua, pous i forns, etc.

☞ CISTELLERIA TRENADA

Els trenats pertanyen tots al grup del teixit diagonal. És la tècnica emprada per fer llargues tires de teixit molt estret, que, a la vegada, es poden unir mitjançant un cosit per fer-ne un altre de més gran.

El trenat és un entrecreuament diagonal de tres o més brins o ramals en dues direccions. És un teixit elàstic i a la vegada resistent. Per fer trenes solament es fan servir els dits de les mans.

Els materials amb els quals s'utilitza aquesta tècnica són l'espart, el margalló, el bambú, la palla, el rotang i el vímet. Se'n fan trenes, cordons, cordills, llates per fer cadires, i també diferents parts dels cistells, com les nanses i les vores.

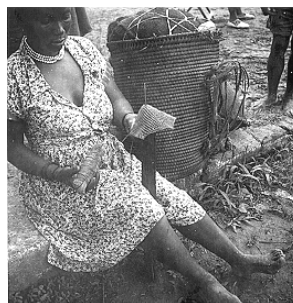

Cisteller treballant al carrer

Tetuan, el Marroc
Data: 1952
Autor: Eudald Serra i Güell
Núm. registre MEB: 477

☞ ALTRES TÈCNiques

Destaquen les estructures nuades de les arts de pesca, que acostumen a ser teixides amb malla triangular amb nusos. Es fan a mà i solament empren ganivets o tisores per tallar el cordill.

Fent una bossa de malla amb un punt anomenat tan

Bibeiny, la Guinea Equatorial
Poble fang, subgrup mobum, clan esseng
Data: 1953
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 381

■ Els cistellers

Els cistellers, homes i dones, treballen de la mateixa manera, sigui quin sigui el seu país d'origen. Són artesans que estan en contacte permanent amb la natura, de la qual treuen la primera matèria per realitzar la seva obra.

Generalment tots treballen al carrer a la vista de tothom, de tot el poble o en llocs oberts. La persona que realitza els cistells ho fa perquè té una tradició familiar que li ha ensenyat l'ofici o perquè ha entrat d'aprenent al taller d'un mestre cisteller.

Fan servir les mans per teixir els diferents materials. Alguna vegada s'ajuden amb alguna eina per fer nanses, vores o llates. Són autosuficients.

Les tècniques que empren són universals. Trobem les mateixes tècniques en països diferents i utilitzades per fer el mateix tipus d'objectes. Solament canvia el material, que depèn de les condicions climàtiques, del sol i del lloc geogràfic on es troben els cistellers.

Dona asseguda en un npá fent una corda

Somo, la Guinea Equatorial
Poble fang, subgrup mobum, clan esseng
Data: 1954
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 625

Indis de Puyaro fent cistellet

Imbabura, l'Equador
Data: 1927
Autor: Leopoldo Gómez i Alonso
Núm. registre MEB: 26110

Messé Fum teixint la xarxa de pesca tan

Mokoa, la Guinea Equatorial
Poble fang, subgrup mobum, clan esseng
Data: 9 de març de 1957
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 1239

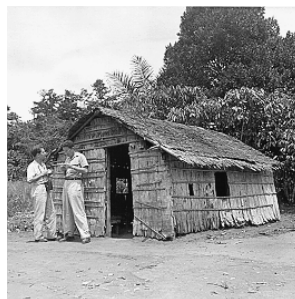
Els mercats locals i les festes són els llocs on normalment els cistellers venen la seva producció, com es pot veure en les imatges que s'exposen.

A poc a poc el món de la cistelleria va canviant. L'avenç tecnològic i la introducció de nous materials (sobretot el plàstic) han fet baixar notablement el nombre de cistellers; aquesta seva tradició, continuada fins ara de generació en generació, es trenca i desapareix perquè els joves no volen continuar un ofici molt dur i poc profitós.

■ Ús

Amb les fibres vegetals es poden fer objectes amb finalitats ben diverses. Així, tenim:

∞ ARQUITECTURA I HABITATGES

Casa de la paraula abaa amb els senyors A. Panyella i J. Sabater

Embengá, Gabon
Poble fang, fang-fang, clan odjip
Data: 15 de març de 1957
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 1267

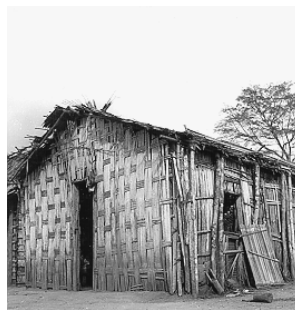
Detall de l'interior de la casa de la senyora Isabel Essa

Bibeiny, la Guinea Equatorial
Poble fang, subgrup mobum, clan esseng
Data: 15 de març de 1957
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 1306

Casa cuina. En segon terme bananers i cocoters

Bibeiny, la Guinea Equatorial
Poble fang, subgrup mobum, clan esseng
Data: 15 de març de 1957
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 1325

Casa de bambú i paret teixida

Etak Beiny, la Guinea Equatorial
Poble fang, subgrup okak, clan efak
Data: 1957
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 1347

Paller

Bhatgoon, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4380

Casa amb teulada de palla i paller de blat de moro sobre pilastres de fusta

Entre Katmandú i Bodnath, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4412

Noia crivellant cereals

Katmandú, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4737

Dona i nena davant de la seva cabana

Illa Nargana, San Blas, Panamà
Poble cuna
Data: 1965. Expedició MEB
Amèrica Central
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 12168

Batent el blat amb dos trills

La Peraleja, Conca, Espanya
Data: Juliol de 1960. Expedició
Museu d'Indústries i Arts Populars
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 3622

∞ ESTRIS DE PESCA

Cases sobre pilars de fusta

A prop de Siem Reap, Cambotja
Data: 1957
Autor: Eudald Serra i Güell
Núm. registre MEB: 2375

Pescant amb la nansa etatana aixecada al riu Kyé

Nkoambe, la Guinea Equatorial
Poble fang, subgrup mobum, clan
esseng
Data: 1953
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 385

Descansant recolzats en una cabana amb les nanses i les llances

Mokú, Bata, província Rio Muni,
Guinea Equatorial
Data: 1960
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 3983

∞ RECIPIENTS PER EMMAGATZEMAR
O PER POSAR ALIMENTS

Nens esgranant cacauets

Bibeiny, la Guinea Equatorial
Poble fang, subgrup mobum, clan
esseng
Data: 1954
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 684

∞ RECIPIENTS PER AL TRANSPORT

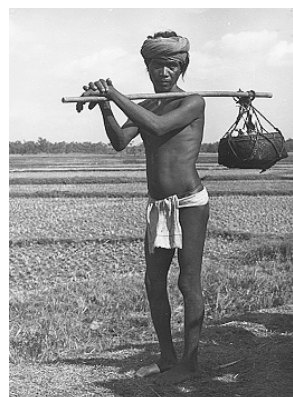
Dona carregada amb una cistella nkué i nen

La Guinea Equatorial
Poble fang
Data: 1960
Autor: Jordi Sabater i Pi
Núm. registre MEB: 3120

Cereals posats a assecar al sol sobre estora de palla

Bhatgaon, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4318

Home camí del mercat

Santa, Madya Pradesh, l'Índia
Poble saora
Data: 1960. Expedició MEB Índia
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 13162

Xerpes descansant

Katmandú, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4154

Venedores

Siem Reap, Cambotja
Data: 1957
Autor: Eudald Serra i Güell
Núm. registre MEB: 2359

Descansant asseguda a la plaça

Katmandú, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4170

Venedores de garlandes de flors per a la festa del sacrifici del brau

Katmandú, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: Eudald Serra i Güell
Núm. registre MEB: 4175

Fent una parada

Katmandú, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4676

☞ MÚSICA I DANSA: INSTRUMENTS, ORNAMENTS PERSONALS I CISTELLS

Inici de parella solista a la dansa *osila miningá*

La Guinea Equatorial
Poble fang
Data: agost de 1959
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 2847

☞ LA CISTELLERIA ALS MERCATS

Home venent davant del temple de Kalighat

Calcuta, l'Índia
Data: 1957
Autor: Eudald Serra i Güell
Núm. registre MEB: 2385

Dansant i tocant instruments musicals

Illa d'Ustupu, San Blas, Panamà
Poble cuna
Data: 1965. Expedició MEB
Amèrica Central
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 12203

Ferrer al soc

Marroc
Data: 1969. Expedició MEB Marroc
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 10741

☞ JOCS I CISTELLERIA

Homes jugant al port

Saigon, el Vietnam
Data: 1957
Autor: Eudald Serra i Güell
Núm. registre MEB: 2372

Noia musulmana al soc

Marroc
Data: 1969. Expedició MEB Marroc
Núm. registre MEB: 10743

Homes jugant

Pasupatinath, Nepal
Data: 1960. Expedició MEB Nepal
Autor: August Panyella i Gómez
Núm. registre MEB: 4440

L'Arxiu fotogràfic del MEB

M. DOLORES SORIANO MARÍN

Conservadora del Museu Etnològic de Barcelona

■ Història

L'Arxiu fotogràfic del Museu Etnològic es va crear com a tal l'any 1959. Té registrats 46.011 gràfics, classificats de la manera següent:

1. Dibuixos: 70
2. Postals: 1.400
3. Fotografies:
  - 3.1 Fotografies blanc i negre amb negatiu: 25.652
  - 3.2 Fotografies blanc i negre sense negatiu: 1.342
  - 3.3 Fotografia color amb negatiu: 847
  - 3.4 Contactes blanc i negre: 107
  - 3.5 Contactes color: 200
4. Materials gràfics projectables:
  - 4.1 Diapositives blanc i negre: 100
  - 4.2 Diapositives color: 15.002
  - 4.3 Transparències blanc i negre: 100
  - 4.4 Transparències color: 1.191

■ Composició

L'Arxiu està format bàsicament per imatges preses durant les diferents expedicions realitzades per l'antic director del MEB, Sr. August Panyella i Gómez, i pels seus col·laboradors, Srs. Eudald Serra i Güell i Jordi Sabater i Pi, per recollir objectes de cultura material en diversos països d'arreu del món: Europa (Espanya —Conca, Andalusia, País Basc, Castella i Lleó, illes Balears, illes Canàries, Múrcia i Catalunya— Portugal, França, Itàlia, Rússia, països nòrdics, etc.), Àsia (Turquia, Afganistan, Índia, Nepal, Tibet, Japó, Filipines i Xina), Amèrica (Mèxic, Guatemala, Costa Rica, Panamà, Brasil, Perú, Equador i Bolívia), Àfrica (Guinea Equatorial, Marroc, Senegal, Etiòpia, Mali i Mauritània) i Oceania (Austràlia, Nova Guinea i Noves Híbrides).

D'altra banda, els conservadors del MEB hi han aportat imatges dels diferents congressos, viatges d'estudi i reunions internacionals a què han assistit. A més,

hi ha imatges dels objectes del museu que complementen les fitxes de documentació i que s'utilitzen per il·lustrar tant catàlegs i exposicions del museu com productes editorials, conferències i articles. Cada exposició feta al MEB té un reportatge gràfic, i també se'n fan per als tallers, la presentació de llibres o les conferències. Objectes d'altres museus (etnològics i d'art) formen part de l'Arxiu com a complement d'exposicions, conferències o treballs de recerca. Pel que fa referència als dibuixos, formen una sèrie que comprèn els tatuatges del poble fang fets per l'etòleg Jordi Sabater i Pi a la Guinea Equatorial i Gabon. També s'ha d'esmentar la col·lecció de gràfics americans fets pel naturalista i explorador Leopoldo Gómez Alonso entre 1925 i 1955, donació de la Fundació Folch. Aquesta col·lecció, en via d'estudi i classificació, està formada per 1.000 imatges, la meitat de les quals estan en suport de vidre.

■ Catalogació

L'Arxiu està registrat al 100%, inventariat al 100% i documentat al 50%. La documentació s'ha fet amb fitxes descriptives del catàleg de gràfics amb dades d'identificació (núm. de registre de gràfics), dades descriptives (títol, autor de la imatge, resum, etc.) i dades administratives (procedència, exposicions, bibliografia). La imatge amb suport paper està enganxada a la part posterior d'una fitxa que es desa en caixes-arxivadors. Els materials gràfics projectables, com diapositives i transparències, es guarden en àlbums classificats per països. Actualment s'ha iniciat el procés d'informatització que es preveu llarg i laboriós per l'elevat nombre d'imatges registrades.

■ Consulta i difusió del fons

L'Arxiu fotogràfic és una eina de treball per als tècnics del MEB, ja que constitueix un ajut per documentar els objectes, un complement per a les exposicions i un camp de recerca etnogràfica. També el consulten els investigadors, professors d'Universitat, estudiosos, alumnes universitaris i tot tipus de públic, que hi troben una font inesgotable per als seus estudis i investigacions. El món editorial és un altre sector que treu profit de les imatges de l'Arxiu.

Bibliografia

- ADAVASIO, J. M. (1977) *Basketry Technology. A Guide to Identification and Analyser*. Xicago: Aldine Publishing Company.
- AUSTIN, ROBERT; LEVY, DANA; UEDA, KOICHIRO (1978) *Bamboo*. Nova York / Tòquio: Weatherhill.
- FONT QUER, PIO (1962) *Plantas medicinales: el dioscórides renovado*. Barcelona: Labor.
- GUINEA, EMILIO (1946) *Ensayo geobotánico de la Guinea Continental Española*. Madrid: Dirección General Marruecos y Colonias.
- KUONI, BIGNIA (1981) *Cestería tradicional ibérica*. Barcelona: Ediciones del Serbal.
- LLOPART, DOLORS; SORIANO, M. DOLORES (1996) *Mostra de cistells, coves i paners*. Barcelona: Museu d'Arts, Indústries i Tradicions Populars, ICUB, Ajuntament de Barcelona.
- SÁNCHEZ SANZ, M. ELISA (1984) *Cestería tradicional aragonesa y oficios afines*. Zaragoza: Diputación General de Aragón.
- WILL, CHRISTOPH (1985) *International Basketry for Weavers and Collectors*. Pennsylvania: Schiffer Publishing Lto.
- WRIGHT, DOROTHY (1959) *Baskets and Basketry*. Londres: David & Charles Limited.

